

Konspekt č. 3

(Pius IX.: Syllabus omylů)

Když Pius IX. roku 1846 nastoupil na papežský stolec po svém předchůdci Řehoři XVI., byl považován za umírněného liberála nejen pro své souhlasné postoje k organizačním změnám v papežském státě, ale i díky svým neskryvaným sympatiím k italskemu národnímu hnutí. Jeho začínající pontifikát tedy nabízel možnosti některých liberálních reforem v církvi. Avšak osobní zkušenosti s povstáním v Římě, které jej donutilo město opustit a následující události Pia IX. obrátily směrem ke striktnímu konzervatismu. Mj. začal ostře vystupovat proti modernistickým tendencím a vše, co odporovalo katolické tradici považoval za modernistické.

8. prosince roku 1864 rozeslal společně s encyklikou *Quanta cura* všem biskupům *Syllabus omylů* (= *Syllabus errorum*), spis obsahující 80 omylů, které se mají z katolického hlediska odmítnout. Ducha, ve kterém se celý text a jednotlivé body nesou snad lehce vystihuje omyl v pořadí poslední, tj. osmdesátý, který říká: „Římský papež může a má se s pokrokem, liberalismem a novověkou civilizací smířit a shodnout.“ Je tedy zřejmé, že papež se vymezuje vůči novinkám a společenským změnám své doby.

První oddíl s názvem „Panteismus, naturalismus a absolutní racionalismus“ obsahuje sedm omylů, z nichž si pro příklad dovolím citovat třetí: „Rozum lidský bez jakéhokoliv ohledu na Boha jediný rozsoudí o pravém a nepravém, o dobrém a o zlém, on je sám o sobě zákonem a přirozenými silami postačí k opatření blaha lidí i národů.“ Ve třetí části jsou uvedeny čtyři omyly vycházející z možnosti spásy mimo církve založenou Ježíšem Kristem. Je zde ostře odmítnuto tvrzení, že protestantismus je jen jiná forma křesťanství. Čtvrtý oddíl se zabývá socialismem, komunismem a tajnými biblickými a duchovensko-liberálními spolkami a uvádí další odkazy na zdroje o zmíněných spolcích. Následující část uvádí dvacet chyb týkajících se církve a jejích vnitřních zákonů, kde můžeme číst omyl s číslem 22, který vzbudil velké odezvy, jelikož se dotýkal kontroverzního tématu dogmat a neomylnosti. Šestý oddíl se věnuje chybným názorům o společnosti samé i jejímu vztahu k církvi. V dalších částech se setkáváme s mylnými představami o křesťanské i přirozené etice, křesťanském manželství nebo moci papeže.

Díky tomuto textu si lze udělat představu jaké myšlenky a názory se v této době těšily oblibě a také nějakým způsobem znepokojovaly církve i její představitele. *Syllabus* je též počinem ze strany církve se s tímto „novým duchem doby“ vyrovnat. Právě tento odmítavý přístup se setkal s velkou odezvou a kritikou nejen vně katolické církve.

Klíčové pojmy: sylabus, Pius IX., modernismus, katolická církev.

Gabriela Čermáková